

ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ลูกผสมกระเจียว) พันธุ์บ้านไร่ วิกทอรี (Banrai Victory)

ผู้ยื่นขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230
โทรศัพท์ 053 432 493

แหล่งที่มาและประวัติ

กระเจียวพันธุ์บ้านไร่ วิกทอรี (Banrai Victory) เป็นลูกผสมกระเจียวสีแดง เกิดจากการผสมระหว่างลูกผสมกระเจียวพันธุ์อาร์ ที ไทย การ์เนท (RT Thai Garnet) *Curcuma hybrid* (แม่พันธุ์) กับพันธุ์พลอยทักซิธ *Curcuma aurantiaca* Zijp (พ่อพันธุ์) พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้เริ่มทำการรวบรวมพันธุ์ปทุมมา และกระเจียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสดใสสวยงาม และทนทานต่อโรค ทำการผสม ในปี พ.ศ. 2540 เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ได้ต้นอ่อนจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในปี พ.ศ. 2542 ออกดอกและทำการคัดเลือกครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2544 ทำการคัดเลือก 3 ชั่ว จนกระทั่งปี พ.ศ. 2547 จึงส่งไปทำการขยายปริมาณในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และออกปลูกทดสอบ ณ สถานีวิจัยและฝึกอบรมบ้านไร่ ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย ลูกผสมปทุมมา วงศ์ Zingiberaceae ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma hybrid*
ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก รากอยู่ใต้ดิน มี 2 แบบ คือ รากหาอาหารเกิดจากหัวเดิมมีลักษณะเป็นรากฝอย (fibrous roots) และรากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

หัว หัวเป็นลำต้นใต้ดิน ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เรียกว่า เหง้า (rhizome) โดยเหง้ามีลักษณะเป็นแง่งเหมือนขิง หัวมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.5-3.0 เซนติเมตร มีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวสีขาว

ต้น ส่วนของลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า ความสูงต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับพุ่มใบ ประมาณ 65-80 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 70-85 เซนติเมตร

ใบ ใบเป็นใบเดี่ยวแผ่กว้างมีขนาดใหญ่ มีประมาณ 2-3 ใบ ความยาวใบประมาณ 50 เซนติเมตร สีเขียวเข้ม แผ่นใบเป็นคลื่น ใต้ใบมีขน ใบที่ 3 นับจากโคนต้นมีความกว้างประมาณ 16 เซนติเมตร

ดอก ดอกจริงเป็นดอกที่ไม่มีก้านดอกอยู่ในซอกของใบประดับ (bract) ดอกจริงมีกลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบเปลี่ยนรูปเป็นปาก กลีบดอกสีเหลืองอมส้ม ดอกจริงมีความกว้าง 1.2 เซนติเมตร ยาว 4.8 เซนติเมตร โคนกลีบดอก และกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย

- ช่อดอก** ลักษณะช่อดอกเป็นแบบช่อเชิงลดแน่น (condense spike) ตำแหน่งช่อดอกเกิดขึ้นที่โคนของใบสุดท้าย ช่อดอกยาวตรง โดยช่อดอกมีความกว้าง 12 เซนติเมตร ยาว 30 เซนติเมตร ใบประดับเวียนซ้อนกันเกิดเป็นช่อทรงกระบอก โดยโคนของกลีบประดับจะเชื่อมกันเกิดเป็นถ้วยวนขึ้น กลีบประดับส่วนบน (coma bract) มีลักษณะทรงรี ปลายใบประดับมนสีแดงอมชมพู ใบประดับหนาแข็งมีประมาณ 18-20 กลีบ ใบประดับส่วนล่าง (main bract) มีลักษณะกลมแบน ปลายมนสีน้ำตาลแดง มีประมาณ 45-60 ใบ ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดินประมาณ 50 เซนติเมตร ก้านดอกสีเขียวอมเหลืองลักษณะยาวตรง และแข็งแรงยาวประมาณ 20 เซนติเมตร ก้านดอกมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.2 เซนติเมตร
- ผล/ฝัก/เมล็ด** ไม่ติดฝัก
- ลักษณะอื่น ๆ**
1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่จนถึงระยะออกดอกใช้เวลาประมาณ 75-90 วัน
  2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 3-6 หน่อ/กอ
- ลักษณะเด่น**
1. สีใบประดับส่วนบนสีแดงอมชมพู (Red Purple Group 61A) ปลายใบประดับสีแดงเข้ม (Red Purple Group 59A) ใบประดับส่วนล่างสีน้ำตาลแดง (Greyed Purple Group 183A) โคนใบประดับสีเขียวอมเหลือง (Yellow Green Group 146C) ดอกจริงสีเหลืองอมส้ม (Yellow Orange Group 21A) โดยใช้แผ่นเทียบสี RHS colour chart (2007)
  2. การใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบานครึ่งหนึ่งของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 5-7 วัน

ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ลูกผสมกระเจียว) พันธุ์บ้านไร่ วิกทอรี่ (Banrai Victory)